

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕПІДЕМІОЛОГІЯ» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ

Петрусевич Т.В., Зубленко О.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (м.Київ)

Випускники вищих медичних навчальних закладів, незалежно від спеціальності, повинні володіти необхідними компетенціями в галузі профілактичної медицини, а саме громадського здоров'я. Ці компетенції передбачають достатньо широкий спектр знань та навичок з формування у населення здорового способу життя, проведення профілактичних та протиепідемічних заходів, спрямованих на попередження виникнення як інфекційної так і неінфекційної патології. Особлива роль в підготовці майбутніх лікарів має бути відведена на вивчення епідеміології, яка сприяє набуттю навичок популяційного мислення, знань принципів та організації проведення епідеміологічних досліджень, які є інструментом отримання доказових даних в медицині.

Епідеміологія – діагностична дисципліна громадського здоров'я, загальномедична наука, яка вивчає за допомогою специфічного наукового методу популяційний рівень організації патології (здоров'я) людини, причини, умови та механізми її формування та розробляє систему профілактичних та протиепідемічних заходів для зниження захворюваності та покращання здоров'я людини.

Метою вивчення «Епідеміології» студентами стоматологічного, педіатричного та медичних факультетів є опанування теоретичними та методологічними основами профілактики найбільш розповсюджених інфекційних та неінфекційних захворювань. Що сприяє підготовці майбутніх лікарів, які володіють основами епідеміологічної діагностики та спроможні організувати професійну діяльність на принципах доказової медицини для виявлення причин, умов та механізмів формування інфекційної та неінфекційної захворюваності. Після вивчення дисципліни «Епідеміологія» студенти здатні обґрунтувати організацію та проведення профілактичних та протиепідемічних заходів, спрямованих на покращення здоров'я населення.

Складність та різноманіття проблем, чинників та умов розвитку

епідемічного процесу, які вивчає епідеміологія призвели до того, що епідеміологія стала цілою системою взаємопов'язаних дисциплін. Методичною основою епідеміології неінфекційних хвороб є методи епідеміологічної діагностики: оперативний та ретроспективний епідеміологічний аналіз. Епідеміолого-діагностичні методи дозволяють виявити групи ризику, територію ризику, розкрити механізми дії чинників ризику, оцінити якісь та ефективність профілактичних заходів та знайти в причинах, які призводять до захворюваності населення неінфекційними хворобами, такі змінні, на які можна впливати доступними профілактичними заходами.

В сучасних умовах епідеміологічний метод дослідження можна застосовувати при вивченні чинників ризику як інфекційної так і неінфекційної патології. Епідеміологічні дослідження мають важливе значення у встановленні зв'язків, які мають опосередковане етіологічне значення, що сприяє розробці ефективних заходів з профілактики ще до з'ясування етіології.

Основний акцент в епідеміології робиться на обранні головного напрямку боротьби з інфекційними хворобами. Проблеми ліквідації інфекційних захворювань розробляються на підставі оцінки впливу протиепідемічних заходів на еволюційно вироблені механізми адаптації збудників в умовах існування, які постійно змінюються. Перспективи ліквідації конкретного інфекційного захворювання визначаються вираженою оцінкою ефективності протиепідемічної роботи – приклад натуральна віспа, на черзі поліомієліт.

Вивчення дисципліни «Епідеміологія» дозволить студентам-медикам набути знання з важливих питань: механізми розвитку епідемічного процесу, епідеміологічні аспекти номенклатури та класифікації хвороб, епідеміологічні дослідження (епідеміологічний метод), епідеміологія та профілактика емерджентних та ре-емерджентних захворювань, завдяки цим знанням майбутні фахівці зможуть організувати обґрунтовані профілактичні та протиепідемічні заходи. Випускники зможуть проводити ретроспективний епідеміологічний аналіз захворюваності населення на певній території, епідеміологічне обстеження осередку інфекційного захворювання, використовувати в повсякденній роботі інструктивно-методичні документи, які регламентують профілактичну та протиепідемічну роботу, володіти прийомами епідеміологічної діагностики пріоритетних нозоформ й використовувати результати діагностики в практичній діяльності,

проводити первинні профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках інфекційних захворювань, підтримувати систему інфекційного контролю у відділеннях та стаціонарах різного профілю.

Епідеміології належить провідна роль у виявленні причин захворюваності. Знання цих причин забезпечує можливість зменшити масштаби проблеми шляхом розробки профілактичних заходів.

На лікарів покладені певні профілактичні функції, що потребує від них навичок популяційного мислення. Популяційне мислення формується в процесі засвоєння епідеміологічних методів досліджень при вивченні дисципліни «Епідеміології».

Необхідно зазначити, що тільки епідеміологічний підхід, який визначає закономірності розповсюдження захворюваності в часі, на певних територіях та серед різних груп населення, дає можливість майбутнім лікарям спрямувати профілактичні та протиепідемічні заходи саме в період часу, який передую підйому захворюваності, на тій території, де вірогідність виникнення та поширення захворюваності найбільш імовірна, й серед тих груп населення, які піддаються найбільшому ризику виникнення патології.

Згідно до навчального плану 2022/2023 н.р. дисципліна «Епідеміологія» залишилась як дисципліна для обов'язкового вивчення лише на 3 курсі стоматологічного факультету, а для педіатричного та медичних факультетів віднесена до варіативної складової (вибіркові дисципліни) та входить до складу наступних дисциплін «Клінічна епідеміологія та основи вакцинації» для 3 курсу педіатричного факультету та «Епідеміологія та принципи доказової медицини. Військова епідеміологія» для 5 курсу педіатричного та медичних факультетів. Вивчення «Епідеміології» на такому рівні може призвести до недостатніх знань й практичних навичок у майбутніх фахівців з питань проведення обґрунтованих профілактичних та протиепідемічних заходів, які базуються на встановлених причинно-наслідкових зв'язках. Недостатність (або відсутність) вивчення задач якісного аналізу епідеміологічних процесів, які надають відповіді на питання про епідемічну ситуацію та стабілізацію епідемій, їх керованість та оптимальні схеми профілактики (в т.ч. імунопрофілактики), проблеми співіснування різних типів збудників можуть призвести до погіршення епідеміологічної ситуації та зростання епідеміологічної, економічної та соціальної значущості конкретних нозологій.